

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDEVARVET

den 25 april 1931 innehåller:

Skenfria korsningar.

Ledande artikel.

Den 16 april ägde det av Svenska Kvinnors Vänsterförbund m. fl. kvinnoorganisationer anordnade mycket talrikt besökta diskussionsmötet i vanartsfrågan rum i Stockholm. Diskussionen, som inleddes av två med utomordentligt intresse åhörda föredrag av advokat Eya Andén och d:r Andrea Andreen-Svedberg, formade sig till en saklig och enhällig kritik mot lagförslaget. D:r Svedbergs föredrag återges i Tidevarvet under rubriken

Sedlighetsproblemet just nu.

Verklighetens majestät.

Av Honorine Hermelin.

Tuppffjät och sjumilastövlar.

II. Indien. av Elin Wägner.

En ny amerikansk författarinna

Av Mia Leche.

En glimt av kvinnorna i Spanien.

Av Anna T. Nilsson.

Internationellt.

Av Lilly Arrhenius.

Vart skall jag ta vägen?

Stockholm får en rådrägningsbyrå för ungdom.

Bilderna på tredje sidan äro hämtade ur Frans Masereels Min Dagbok.

Vad har hänt?

LÅNGTAN EFTER EN ÅTERFÖRENING med liberalerna har uppstått hos ett par frisinnade valkretsförbund. Västmanland och Halland ha uttalat sig och hemställt till frisinnade folkpartiets ledning att denna måtte snarast möjligt och i god tid före 1932 års andrakammarval träda i underhandling med den liberala partiledningen, i syfte att om möjligt åvägabringa en återförening mellan de båda partierna.

Det är så dags nu!

Under tiden har folkviljan i Väst-sverige — i ett fyllnadsval till lands-tinget i Norrviken — uttalat sig mot högern till bondeförbundets förmån: bondeförbundet tog ett mandat från högern.

ANTALET VÄRNPLIKTIGA, som vid årets inskrivningsför-rättningar begärt och erhållit till-stånd att utföra civilt arbete i stället för tjänstgöring vid krigsmakten, uppgår till 512, medan 34 fått till-låtelse att »fullgöra värnplikten i sär-skild ordning». Sammanlagt alltså 546 samvetsömma mot 438 i fjol och 374 året därtöfret. Spott och spe i den försvarsvänliga pressen och tve-vel angående ärliga samvetsbetänk-ligheter. Siffran är i alla fall ett ti-dens tecken.

TURISTFÖRENINGENS ARS-BOK, som i år handlar om Här-jedalen, har nu kommit ut och mötts av det förväntansfulla svenska fol-kets uppskattning och stora gillan-de. Några roliga och upplysande artiklar om det fjärran landet och utsökta bilder från dessa sköna sven-ska trakter ge nytt liv åt reslängtan och forskarlust.

Veckovaklen

Sedlighetsproblemet just nu.

Lagstiftning — samvete.

Några synpunkter av Andrea Andreen-Svedberg.

Lag och rätt bygges sedan årtu-senden på en dubbel moral. Man skönjer två helt olika ledmotiv bakom samfundsordningen. Detta faktum avspeglar sig i de två typer av lagar, som existera bredvid varandra. De ha kallats gudomlig lag och mänsklig lag; man kunde kanske också säga idélag och praktisk lag.

Idélagan bygger på en sinnesbe-skaffenhet. Den har vuxit fram ur människors bästa instinkter, ur det gudomliga hos dem, ur deras samvete. Idélagan säger: detta är rätt, är tillfredsställande, är människovär-digt — så måste du leva. Varför? Därför att du tvingas inifrån för din egen skull, för andras skull av din mänskliga ansvarskänsla. Idélagan känner intet annat tvång. Den efterlevs i samma mån som det skapas och fostras människor med den-na ansvarskänsla inför sig själva och andra.

Den praktiska lagen bygger på handlingar — den är en samhälls-skapelse. Tillkommen för att i gör-ligaste mån skydda oss mot varan-dra och oss själva. Hurdana vi äro bekymrar ej den praktiska lagen i dess rena form; snarast tar den för avgjort, att vi äro bovar. Därför sätter den också yttre tvång bakom sina lagbud. Varför måste man ly-

da den? Jo, annars kommer straf-fet. Den praktiska lagen har sin svaga punkt just i detta straffhot, ty lydnad av yttre tvång känns som en feghet, medan lydnad av inre tvång förnimmes som seger. Därför har praktisk lag suverän makt över oss endast när vi känna att dess krav sammanfalla med idélagens.

På det sexuella området har idé-lagen fått sitt starkaste, sitt klassiska uttryck i Jesu tolkning av sjätte bu-det, där han tillmåter blick och tanke samma betydelse som den fullbor-dade handlingen.

Den praktiska lagens tidigaste åtgöranden i sexuellt avseende tycks ha varit reglerande ordningsföre-skrifter rörande promiscuitet mellan könen. Redan i antikens Rom fun-nos straffbestämmelser mot yrkes-mässig otukt med undantag för de kvinnor, som erhållit licens att be-driva sådan.

Som bekant ha emellertid idélag och praktisk lag ej hållits strängt åtskilda genom tiderna. Idélagens för-kämpar ha fallit för frestelsen att hota med straff — i detta liv och efter döden — i hopp att sådant yttre tvång skulle stödja ett svagt rättsmedvetande. Och den praktiska lagen har stundom straffbelagt en viss sinnesbeskaffenhet eller sökt

göra religiösa bud till strafflags-paragrafer. Så var ju enligt 1734 års missgärningsbalk allt könsum-gänge mellan ogifta personer straff-bart med böter och en dylik lag finns ännu kvar inom Amerikas för-enta stater. Lika visst som det är av ondo att på detta sätt samman-blanda idélag och praktisk lag, lika visst är det av ondo att de båda lin-jerna löpa oförenade genom tillva-ron. Målet för mänsklig strävan måste vara att idélag skall göra strafflag överflödig. Med andra ord det måste betraktas som ett samhälls-intresse att bidra till fostrande av ansvarskännande människor. En framkomlig väg härtil finnes given genom den barnavårdslagstiftning vi redan ha och genom förslaget — exempelvis i fröken Hesselgrens mo-tion vid årets riksdag — om dess ut-sträckande, så att omhändertagande och påverkan blir möjlig under hela den vaneskapande utvecklingsåldern ända upp till 21 år. Ett gott samar-bete mellan idélag och praktisk lag synes äga rum genom en dylik lag-stiftning som sätter de unga i sådan miljö att de ha största möjlighet att bli riktiga människor.

Detta önskvärda samarbete mellan idélag och praktisk lag bör också ta sig formen av anslag från det all-

männas sida, som underlätta med-delande av kunskap och väckande av ansvarskänsla i sexuella frågor både bland ungdom och vuxna. Och slutligen bör ifrågavarande samar-bete yttra sig genom frikostigt under-stöd åt enskild hjälpverksamhet för människor i sexuella nödlägen. Vär-diga uppgifter för modern praktisk lag i sexuella frågor äro alltså: före-byggande åtgärder bland ungdom och understöd till upplysnings- och hjälpverksamhet även för vuxna. Men därutöver torde den praktiska lagen böra begränsa sig till sin vä-sensart att bygga på handlingar.

En klart straffbar handling bju-der sig omedelbart: att genom sin sexuella vandel sprida sjukdomar. Så fort man fick klart för sig sam-bandet mellan oregelbundna sexuel-la förbindelser och smitta satte ock-så lagstiftning in på den punkten. Alltfrån drottning Johanas regle-mente 1347 för en bordell i Neapel till vår egen byråskrivning under se-nare delen av 1800-talet har avsik-ten med prostitutionens reglemente-ring främst varit att hålla reda på vederbörande för att söka få möj-lighet att motverka smittospridning. På ett nytt och väsentligt effektivare sätt ingriper man förhindrande och straffande mot både mäns och kvin-nors smittospridande genom vår nu-varande Lex veneris.

När den praktiska lagen försöker nå längre än till det ovan antydda, försöker ordna vuxna människors sexuella vandel, då skapas en rad av svårigheter och orimliga situatio-ner. Varför vill man ha en dylik lagstiftning? Tradition spelar in för-modligen. Någon motsvarighet till alla gamla ordningsföreskrifter för prostituerade måste man ha, något motstycke till 1734 års lag mot se-deslöst leverne. Tron på straffhotets betydelse för ordningens upp-rätthållande är ett annat skäl. Och så är man mitt uppe i de ändlösa svår-igheterna. Vad är sedeslöst leverne? Idélagens svar: all sexuell sam-varo utan djup personlig känsla bakom, kan tydligen ej göras till en lagparagraf. Därför skapas den be-römda satsen om »sedeslöst leverne av samhällsskadlig art», vilken i sin tur ger upphov till frågan: när är se-deslöst leverne samhällsskadligt? Svaret är, som bekant, att en män-niska, som lever sedeslöst och ej har nog pengar är samhällsskadlig. Man invänder måhända, att det senaste lagförslaget sökt göra kravet på sed-lighet oberoende av kravet på försörjning. Det har emellertid stan-nat vid ett försök, som uppgivits på halva vägen.

Den ständigt återkommande sam-manblandningen av begreppen sed-lighet och försörjning hör utan tvevel samman med den feluppfattning rör-ande huvudorsaken till prostitutions-företeelsen, som är gängse. År 1888 uttrycktes den feluppfattningen av en fransk läkare sålunda: »Åtskilliga kvinnor falla emedan de måste falla — häremot kan intet göras — de lyda sina onda böjelser, sitt öde.» År 1930 låter uttrycket för samma feluppfattning i departementchefens framställning så här: »Att lösdriveri och samhällsskadlig sedeslöshet vä-sentligen ha sin näring i samma för-hållanden nämligen arbetsskygghet, benägenhet för lättja, sysslolöshet (Forts. å sid. 5).

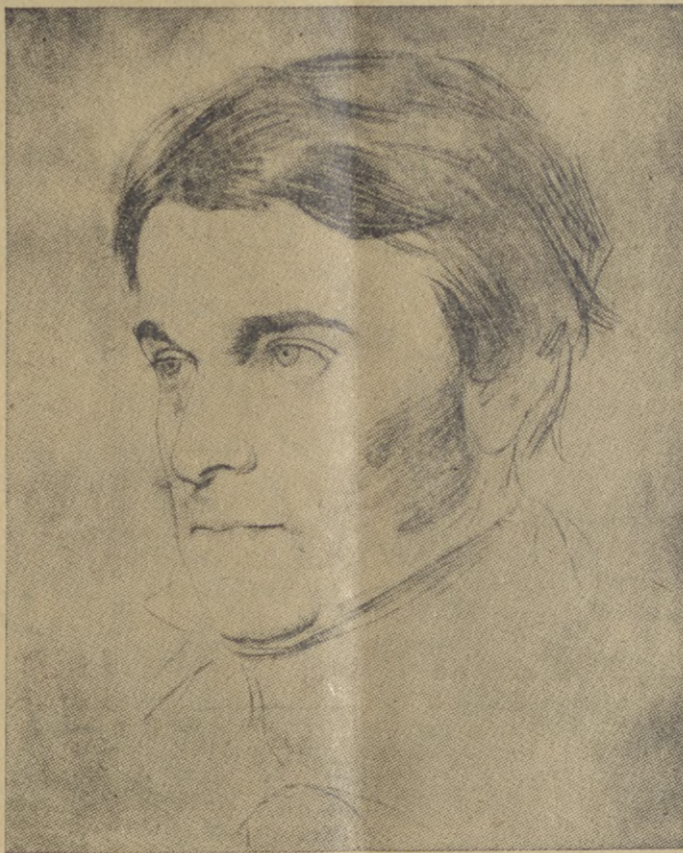
Verklighetens Majestät.

Kring den nya svenska översättningen av Thomas Carlyle's Franska Revolutionen.

STOR AR BANKRUT-STEN! Den stora, bot-tenlösa avgrund, vari all lögn, den offentliga och den privata, sjunker ned och för-sviner, såsom den av be-gynnelsen var dömd att göra. Ty naturen är sann och icke en lögn. — Lögnen och den börda av ont, som den med-för, rullar vidare, vältras över från den ena ryggen till den andra och från den ena generationen till den andra, och hamnar till sist på det stumma, nedersta sam-hällslaget, som med sår i hjärta och tom pung dagli-gen kommer i beröring med verkligheten och icke kan låta bedrägeriet gå vi-dare.

Om samhällsordningen var så sann, så i enlighet med naturens ordning, var-för i all världen har då na-turen med all sin oändliga givmildhet kommit den att stå där och svälta? För alla, alla kvinnor och barn blir det nu uppenbart att denna sam-hällsordning var falsk. Heder åt bankrutten!

Alltid så rättvis i stort fastän så grym i detalj. — — Ingen lögn finnes, reste den sig också himmelhögt och över-

Carlyle i 40-årsåldern, vid tiden då Franska revolutionen skrevs.

skyggade världen, som icke bankrutten en dag skall sopa bort och frigöra oss ifrån.

Detta är demokratiens dopfest. Den dag, då feodalismen får sin sista smörjelse. Ett samhälls-sys-tem, som överlevat sig själv, håller på att dö — och ett nytt skall födas under döds-kval och födslovändor. Vil-ket arbete, o jord och him-mel, vilket arbete! — och, om man törs spå, ännu två hundra år av kamp och strid! Två sekel, knap-past mindre, förrän demo-kratien har genomlupit sina mest fördrövliga stadier av svindlarvärld — — Fröjden er likväl, I skaror i Versailles! Denna dag av-kunnas dödsdom över all-sköns skenväsen, och upp-ståndelse, vore den än så fjärran, förkunnas för verk-ligheten. Denna dag utro-pas det högt som med en domedagsbasun, att en lögn är omöjlig att tro. Tron det, hållen fast därvid, och låten så vad som helst följa därur.

(Carlyle: Franska Revolutionen I: sid. 24 och 136.)

Låt oss ej gå förbi att Thomas utkomna. Det är bokförlaget Natur och Kultur som har hedern också av att detta skett. Och dess outrött-lige översättare av värdefull litte-

ratur, d:r Alf Ahlberg, har även förmått det svenska språket att falla in i Carlyle's stil, som nyskapats vid (Forts. å sid. 6).

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTÉ:
Elin Wägner,
Elisabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honorine Hermelin.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Ut kommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm.
Tel. N. 48 42, 182 43.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Herkulesgatan 14 (f. d. L:a Vattug.)
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag. Även skriftliga
förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund

KUNGSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. 147 99, 24 24

Eldbegängelsen

viner med varje dag erkännande i allt vidare kretsar som den bästa formen för förändringen av de avlidnas stoft. Närmare upplysningar om eldbegängelsen lämnas avgiftsfritt å

Svenska Eldbegängelseföreningens
Stockholmsavdelnings Byrå,
Sveavägen 25, 2 tr. (hiss)

vid personligt besök eller pr telefon Norr
22 80, vardagar kl. 10-16, lördagar och
helgdagsaftnar kl. 10-14.

Medlemsavgiften är engångsavgift: för
i begravningskassa inskrivna 5 kr.; för
andra 10 kr.

Föreningen utger egen tidskrift:
»Ignis», ombärlig för alla eldbegängelse-
vänner. Sändes franco kr. 1.50 pr helår.

Anlita vid dödsfall
A.-B. BEGRAVNINGS- &
STERBHUSBYRÅ

v. dir. Erik Hagström, Äppelvikens.
Allt för begravnings- o. boutredningar.
Sv. Eldbegängelseföreningens ombud.
Ring vid dödsfall blott upp S. 27 22
(efter affärstid Äppelvikens 614)
Bil till förfogande. Kontor o. utställn.
BORGAREGATAN 6.

Frälsningsarméns
Alkoholisthem
Kurön

(Åtnjuter statsbidrag)
Två timmars ångbåtsresa från Sthlm
Prospekt och övriga handlingar sändas från
Socialsekreteraren, Östermalmsg. 24, Stockholm.

Samtal mellan Maria och Anna:
»O, så gott kaffe du har, Maria! Var
har du köpt det?»
»Från HERMES, Birger Jarlsgränd
71, Stockholm, har jag nu köpt kaffe i
nio år, och alltid fått nyrostat och gott.
Jag har funnit att

HERMES MOCCABLÄNDNING
varit särskilt gott, och som det kostar
endast kr. 3:20 pr kg., tycker jag att
det också är ekonomiskt med detta kaffe.
Jag tycker att du också bör prova
HERMES kaffe, Anna!

Ring Norr 11674 eller Norr 6546,
eller köp av någon av firmans ombud,
eller besök firman, och de sända till
dig, varhelst du bor, med bud, tåg, båt
eller post.
Förutom Moccabländning till 3:20 pr
kg. finnas kvaliteter i prislågen från 1:80
pr kg. till 4:30 pr kg. (Inalles 23 olika
sorter.)

½ kg. hemsändes i Stockholm, 4½
kg. fraktfritt till landsorten. Större för-
brukare och återförsäljare torde begära
specialoffert. Klipp ur annonsen! Be-
gär prislistor!

Kappor billigt

direkt från fabrik. Även beställningar.
Kontant och avbetalning.
Trievaldsgränd 2, 1 tr.
(vid Kornhamnstorg)
Telefon 47 35.

Den 25 april 1931.

Skenfria
korsningar.

Arbetslöshet är en stor olycka, därom äro alla eniga. Och under den depressionstid vi nu leva, finns det väl knappast någon, som ännu säger, att alla som önska, kunna få arbete. Även måste produktivt arbete både ur allmän och enskild synpunkt anses bättre än nödhjälpsarbeten. Men — ty där stanna vi inför ett men — sedan dela sig uppfattningarna.

Regeringens proposition om beviljande av 3 miljoner kr. till s. k. beredskapsarbeten har därför, som naturligt var, mottagits på olika sätt i pressen. Socialdemokraterna äro belättna, men vilja ha 20 miljoner för ändamålet, vilket belopp de likväl anse som en bråkdel av det egentliga behovet. Sv. Morgonbladet som regeringsorgan är angelägen om, att ingen skall framställa förslaget i den dager, som socialdemokraterna låta påskina, att det skulle vara begynnelsen till avskaffandet av nödhjälpen, d. v. s. det på grund av arbetsbrist underbetalda arbetet. Dagens Nyheter kallar det hela »en olycklig gest» och högren uttalar fullt och helt sitt ogillande.

En viss mängd beredskapsarbeten att ta till vid förekommande arbetslöshet och därtöver, om dessa äro otillräckliga och ej lämpliga för den lediga arbetskraften, ytterligare nödhjälpsarbeten! Det låter inte illa. I varje fall som ett framsteg, en början att lätta arbetslöshetens svåra börda. Men man känner sig något besviken då man läst propositionen. Socialministern anför här i sitt yttrande »att summan av de för innevarande budgetår i riksstaten upptagna beloppen till statliga eller med statsunderstöd utförda arbeten — oavsett anslag till vägförbättringar och vägunderhåll — uppgår till över 60 miljoner kr., därav till vägbyggnader omkring 8 miljoner kr. Det tillskott i arbetstillfällen, som skulle åstadkommas genom beredskapsarbetena, måste alltså procentuellt vara av ganska ringa betydelse». Man måste instämma häri. Är betydelsen således av principiell art? Det förefaller nästan så. Då ha både Sv. Dagbl. och D. N. och Soc.-Dem. rätt i sin uppfattning, att detta är en ny inställning till arbetslöshetsfrågan. Men vilka arbeten ska då höras till beredskapsarbeten. Skenfria korsningar — säger socialministern. Och skillnaden mellan dessa och andra av statsmedel utförda arbeten är, att riksdagen härtill beviljar ett belopp, som Kungl. Maj:t sedan får använda efter gottfinnande.

Man ställer sig tveksam! Det vore bättre att klart och tydligt reda ut principfrågan, intaga en ståndpunkt och sedan handla därefter. I stället för något, som är ingendera och bådadera. Om skenfria korsningar är nödvändigt, må det göras, men som ett universalmedel mot arbetslöshet kan det ej betecknas. För att minska arbetsbristen bör inriktningen ske på produktivt arbete, och avsättning för produkterna bör sökas genom att efterfrågan ej blir avstängd från tillgång, genom vare sig tullmurar eller fattigdom.

Öppet brev "Ett positivt förslag" till Doktor Ada Nilsson. i vanartsfrågan.

Rubriken på Din artikel i Tidevarvets nr 16 uppkallar mig, som initiativtagare till tredagarsmötet på Ekered, till ett svar. Mot bakgrunden av den sjudande häkkittel som Tysklands politiska liv för närvarande synes vara, måtte det vid hemkomsten från Din Tysklandsresa ha tyckts Dig tamt och verklighetsfrämmande, att den grupp människor, som samlades på Ekered, efter att ha dryftat de djupt liggande och svåråtkomliga orsakerna till kriget, enades om en nordisk aktion som adresserar sig till Nationernas Förbund och nedrustningskonferensen 1932.

Jag kan förstå en skeptisk inställning till Nationernas Förbund och en misstro till ett besluts eller ett lagbuds förmåga att behärska en ohållbar situation. Du är radikal, Du vill gå till roten. Det förstår jag. Även förstår jag, att den sociala revolution som är förutsättningen för ett samhälls- och varaktigt fredliga former, skall börja inifrån i de enskilda människornas tankeliv och föreställningsvärld.

Men var, i vem och i vilka, den processen börjat, pågår, eller är fullbordad — därom vet varken Du eller jag besked.

Men däremot har jag en bestämd uppfattning, att den aktion som nu förberedes med utgångspunkt från Ekeredsmötet, ej hindrar vare sig början, fortsättningen eller fullbordandet av den inre omvandlingsprocess i individerna, som ensam skall göra människan i stånd, att låta sin teknik tjäna livets och ej förintelsens linje.

Men, medan gräset växer, dör kon. Lika viss som jag är, att Ada Nilsson ej skulle tveka att ge en patient det andrum i plågorna, som läkaryrket ger henne möjlighet till, även om hon vore övertygad om, att endast ett helt nytt levnadssätt skulle varaktigt bota patienten, lika viss är jag, att det ingalunda är att förenkla problemet, att nu, inför 1932 års konferens, handla som om det vore allvar av diplomaterna och allvar av folken, att vilja offra något för freden. Och att man i följd därav, sätter in all sin kraft detta år, på att samla nordens kring några få bestämda riktlinjer för nedrustningskonferensen.

Att detta är en oerhört vanskelig uppgift visste nog mötets deltagare, och för dem som ställt sig till förfogande för uppgiften, innebär detta ingen förmåtenhet att förenkla eller förstora, men beredvillighet att stå till tjänst, och ödmjukhet inför en uppgift som är stor nog, att mobilisera alla krafter hos de verktyg den tagit i besittning.

Om de rätta till är en annan sak. Om fröet, som grott på fattiga bergskällar i Halland, flugit från Fogelstad, från Triewaldsgränd eller från Masthugget — eller från alla tre hållen betyder mindre. — Det väsentliga är dock att det har livskraft. Och att det i sitt fortsatta växande tjänar samma linje, i vilken även ligger förborgat — eller uppenbart — det nordiska förbundet för ett nationernas förbund och för ett nytt slags försvar.

Din vän, Rut Adler.

Ekered, 20 april 1931.

Bagarstugan

HORNSTATEN 37 Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 " " 75 37
GÖTGATAN 52 " " 335 09

Lucks Piekhamkaffe

Regeringens förslag till vanartslag och de med anledning av detta väckta motionerna äro i sista numret av Hertha föremål för en kritisk artikel, författad av advokat Ruth Stjernstedt.

— En av motionärerna har kommit med ett positivt och synnerligen beaktansvärt förslag, skriver advokat Stjernstedt, ett förslag till en — under förutsättning att vanartslagen icke i år blir antagen — partiell lösning av det segslitna, ja, som det vill synas, rent av hopplösa problemet om revision av vår gällande lösdriverlagstiftning.

Det är fröken Kerstin Hesselgren, som i sin motion bl. a. föreslår, att vår gällande lösdriverlags tillämpningsområde skulle ändras från 18 till 21 år och i stället att omyndig ungdom skulle komma under barnavårdsnämndernas behandling under en utvidgad barnavårdsdag. Det kan vid första ögonkastet förefalla, som om en dylik reform hade en ganska obetydlig räckvidd och därför icke kunde vara ägnad att påkalla något mera allmänt intresse. Den berör ju blott ungdomen i 18—21-årsåldern. Vid närmare betraktande torde emellertid frågan om just dessa åldersklassers ändamålsenliga behandling alldeles speciellt ligga samhället om hjärtat. —

Olägenheterna med den gällande lagen äro erkänt stora, vilka åldrar inom lösdriveriklientelet det än gäller. Men olyckligast måste verkningsarna av den gällande lagen, med sin totala avsaknad av profylaktisk behandling, te sig just beträffande de unga åldersklasserna. Det är ju just inom dessa åldersklasser, som en profylaktisk behandling verkligen kan förväntas ge några positiva resultat.

— Man synes också, fortsätter advokat Stjernstedt, under det långa förarbetet till en revision av lösdriverlagen, alltmåra kommit fram till erkännande inom olika läger av samhällets både rätt och plikt att utöva ett vidsträckt förebyggande räddningsarbete bland sedligt förkommen manlig såväl som kvinnlig ungdom upp till 21 års ålder. Ingen tycks heller numera ha något att invända mot att barnavårdsnämnderna skola handhava värden om den omyndiga ungdomen. Däremot ställer man sig tveksam beträffande frågan om det-

ta handhavande bör regleras efter två lagar: barnavårdslagen för ungdomar under 18 år samt vanartslagen för de äldre, eller blott efter barnavårdslagen. Säkerligen skulle emellertid barnavårdsnämndernas arbete vinna i målmedvetenhet och effektivitet, ifall värden av dess klient kunde ske efter enhetliga regler, inarbetade i ett och samma lagsystem.

— En annan av invändningarna mot förslaget, att barnavårdslagen skall gälla för ungdomen upp till 21 år, gäller kostnadsfrågan, d. v. s. egentligen frågan om fördelningen mellan statsverket och kommunerna av kostnaderna för skyddsuffostrar resp. tvångsarbete. Men även denna svårighet lär icke vara oövervinnelig, något som fröken Hesselgren också framhåller i sin motion. Man tycker sig därför för en viss anledning hoppas, att riksdagen skulle låta sig förmås att gå med på Kerstin Hesselgrens motionen framställda förslag: att besluta begära att Kungl. Maj:t till 1932 års riksdag ville inkomma med förslag till sådan ändring av lagen om samhällets barnavård att denna lags tillämpning kommer att utsträckas till ungdom under 21 år och att, i händelse föreliggande lagförslag icke antages, nu gällande lösdriverlags tillämpningsområde ändras från 18 till 21 år.

Vad de till myndig ålder komma sedeslösa beträffar, anser advokat Stjernstedt att förslaget intar en förvänsvärd ställning. Särskilt ifråga om de speciella kvalifikationerna för ingrepp gentemot de prostituerade, torde man allt allmännare kommit till insikt om att de i förslaget § 3 mom. 1 angivna, vilka äro i huvudsak desamma som de föregående förslagens, äro olyckligt valda och utformade. Dessa kvalifikationer: förläggande av ungdom eller fara för sådant förläggande, inbjudan till otukt som väcker anstöt etc., kunna nämligen vara, och äro också ofta i själva verket, tillfinnandes hos de prostituerades köpande klientel likasåväl som hos de säljande prostituerade själva. Det måste därför te sig rättvisast och riktigtast om sådana förseelser beivrades enligt strafflag och ordningsbestämmelser, vare sig en säljande eller en köpande part gjort sig skyldig härtill.

Nytt för middagsbordet

Trevliga och originella
BLOMKULOR, vari
blommorna antingen sättas
som i en vanlig vas, eller där
de på det nu så moderna
sättet simma på vattenytan.

Storlek 130 m/m 1:50
150 " 1:80
175 " 2:20

Svenska Glasmagasinet

Konserthuset vid Kungsgatan. Tel. 10 11.

Svenska Kvinnors Vänsterförbunds

CENTRALSTYRELSEMÖTE

Söndagen den 3 Maj 1931

å K. A. K:s lokal S. Blasieholmshamnen 6 (invid Grand Hotell)

Kl. 10.	Konstituerande av Förbundet och behandling av Samarbetskommitténs i samband därmed framställda förslag.	Kl. 2.	Redogörelse för Moderskapskyddsfrågan av Fröken Kerstin Hesselgren.
	Redogörelse för Vanartslagen av Dr. Ada Nilsson.		Pensionsförsäkringen under revision av Fröken Anna Åbergsson.

Vart skall jag ta' vägen? En glimt av Kvinnorna i Spanien.

Stockholm får en rådfrågningsbyrå för ungdom.

Borgarrådet Larssons meddelande i förra veckan om att Stockholms stad tänker att med tillhjälp av donationsmedel öppna en ungdomens byrå, inrätta ett lärlingshem och kanske så småningom sträcka sig ända till uppförandet av ett modernt stort ungdomshotell, är glädjande och intressant. Det öppnar utsikter mot ett område av Stockholms arbetsliv, där man annars har det ganska bekymmersamt. Den manliga ungdomens Stockholm.

För pojkar som av olika anledningar inte kunna få någon hjälp hemifrån — många ha ju inte ens något hem — vare sig det gäller springpojkar, lärlingar eller andra, äro de nuvarande förhållandena dåligt tillrättalagda. Det gäller särskilt bostäderna. De höga hyrorna motsvaras inte av pojkarnas löner. När de skola hyra sig rum måste de ta sin tillflykt till de allra billigaste och sämsta och vad detta betyder ur hygienens och vanebildningens synpunkt är lätt att se. Dessutom är det alltid möjligheter att genom inneboendesystemet råka in i alla slag av trassligheter. Vad ungarshotellen beträffar är det naturligtvis en hel del pojkar som bo på dem. Men de äro avsedda för vuxet folk och passa inte alls i alla avseenden för uppväxande ungdom.

Och så kommer man fram till den andra stora svårigheten: Det finns ingen som tar hand om de ensamma pojkarna och hjälper dem att reda sig själva. För flickornas räkning stå dock en del enskilda institutioner till buds med hjälp och skydd. Av pojkarna har man fordrat att de skola klara sig själva i en stad, där det inte alltid är lätt att finna sig tillrätta. Om de då till följd av dåliga resurser ibland misslyckas är det inte mycket att undra på. Allra helst om de därtill gå utan arbete.

Det planerade lärlingshemmet, som skall inrymmas i Borgarskolans gamla hus vid Malmskillnadsgatan är avsett för ett trettiotal ensamstående pojkar under den tid de få sin utbildning i olika yrken. Man har tänkt sig att högst tre skola bo i varje rum. Dessutom skall det finnas en stor matsal, dagrum, bibliotek och rum för studiecirkel. Lärlingshemmets föreståndare skall samtidigt förestå ungdomsbyrån, som blir förlagd till samma fastighet. Denna byrå blir en rådfrågnings- och upplysningsbyrå, som i första hand skall sörja för lärlingshemmets pojkar med ordentliga utbildningsmöjligheter, platsanskaffning och dylikt. Men den skall också stå öppen för utom-

Occidentalkurs per korrespondens.

Enligt annons i detta nummer erhålles gratis en kort korrespondenskurs i occidental, de internationella ordens språk, om anmälan göres till Svenska Occidentalförbundet, Box 171, Stockholm 1. Kursen, som utarbetats av lektorn i engelska, fil. dr B. Blomé, innehåller intressanta läsestycken, övningsuppgifter m. m. I det femte och sista brevet får eleven göra bekantskap med litterär text, en översättning ur Gösta Berlings saga. Occidentalstudiet ger ej endast färdighet i att använda ett omedelbart förståeligt hjälpsspråk utan skänker dessutom eleven en nyttig kännedom om de internationella orden, nödvändig för varje nutids-människa.

Occidental

de internationella ordens språk.
Kort korr.-kurs gratis. Anmäl. till
Sv. Occ.-förb., Box 171, Sthlm 1.

stående, både för föräldrar, målsmän och ungdom. En läkare kommer att vara knuten till byrån för att i fall av psykiska åkommor lämna råd och anvisningar. Att sport och

drags- och underhållningsaftnar, samarbete med folkhögskolor etc. har tidigare berörts i Tidevarvet. Hengården har också — eftersom det här gäller arbetslösa pojkar —

idrott också komma in är nog bra — och ofrånkomligt.

För att få en uppfattning om vad de nya planerna kunna ha att betyda är det nödvändigt att ta del av de erfarenheter, som redan vunnits på området genom den för Tidevarvets läsare välkända Hengårdens

i viss utsträckning meddelat understöd i form av fri tandvård, läkarvård och läkarundersökningar, fria bad och hårklippning, resebidrag, i vissa fall mat, kläder och hjälp till hyra.

Idrotten har heller inte utestängts från Hengårdens verksamhet. Där

för arbetslös ungdom treåriga verksamhet i Stockholm.

Fastän i mindre skala har Hengården under sina försöksår redan tillämpat de nya linjerna och kan därigenom betraktas som en förberedelse till den nya ungdomsbyrån. Vad beträffar pojkarna själva framgår det av redogörelsen, att av de 462, som inregistrerats vid Hengården under 1930, omkring 50 procent saknat antingen den ena eller båda av föräldrarna, vare sig dessa varit döda eller skilda. Omkring 38 procent ha bott utom hemmet, hos släktingar, i andra familjer eller på ungarshotell. Dess siffror äro ju ganska belysande.

Hengårdens verksamhet med utbildningskurser i olika yrken, före-

finnas bl. a. tio par skidor som en början till den stora skidpark, som borde kunna uppsättas i samband med ungdomsbyrån.

Vad som emellertid är det betydelsefulla och det som Hengårdens föreståndare, magister Harry Öhlin särskilt framhåller, det är att dessa pojkar, som utan egen förskyllan blivit utan arbete och fått det svårt och besvärligt, fogas in i det arbetande livet igen och känna sig som delar av ett helt, med intressen, utsikter och möjligheter likaväl som alla andra pojkar. Därför hoppas magister Öhlin, att det ungdomens hus, som borgarrådet låtit skymta i framtiden — en kanske inte alltför avlägsen framtid — måtte ordnas så, att också ett antal platser skola kunna stäl-

Barcelona Påskdagen 1931.

Tolv kvinnor, representerande olika föreningar, tidningar och yrkesområden, ha i kväll haft den vänligheten att komma till det hotell, där jag bor, för överläggning om namnsamlingen under världspetitionen för avrustning. Listor, tryckta på spanska, funnos tillgängliga, men endast en av de närvarande hade förut skaffat sig några. Överläggningen slutade med att de lovade mig 20,000 namn från Catalonien. Kunna de hålla det löftet, och de sågo verkligen förtroendeingivande ut, så äro de duktiga, ty det är onekligen att börja i elfte timmen.

Det var en livlig afton, och det var nog inte allt, som översattes till mig av det som sades. Man översatte, att någon nu först ville taga upp ett kraftigt arbete för kvinnans rösträtt, men allmänna meningen syntes vara den att då avrustningskonferensen stod för dörren måste man framför allt taga del i arbetet för den. Där fanns en catalonisk kvinnoörening för fred, men det sades mig att den ännu var mindre känd.

Emellertid hade man fått en lokalpatriotisk anledning att intressera sig för avrustningskonferensen: Barcelona har inträtt som medtävlare till Genève och Lausanne som plats för konferensen. Och Barcelona har vissa trumf på hand. Det allra svåraste hindret, olika spårvidd på de franska och spanska järnvägarna eller något liknande, vilket gör att ombyte av vagn alltid måste göras vid gränsen, skulle försvinna därigenom att den spanska linjen ändrades. Alla de stora hotellen och byggnaderna från utställningen stå kvar, så det kan vara möjligt att så stora erbjudanden från stadens sida kan göras att de ekonomiskt uppväga nackdelarna för Nationernas Förbund att förlägga den där. Och man möttes av en frisk, förhoppningsfull, villig anda, som kan vara av stort psykologiskt värde om den visar sig vara mer än ett stundens barn.

Jag framställde en del frågor till mina nya vänner om det politiska läget om man nu hoppades på en bättre tid för Spanien, men fick mycket försiktiga svar. Tydligast svarade mig en guide: »Vi veta inte», sade han, »det är inte färdigt än». Catalonierna äro mycket stolta över sitt landskap, så, om det blir republik i Spanien, önska de »autonomi» — jag antar något liknande en schweizisk kanton — och det kanske är förklarligt, men oförklarligt var för mig deras nya användande av det cataloniska språket. En främling kunde inte gissa sig till ett enda ord av det. Och om de andra spanska landskapen förstå cataloniska vet jag inte, kanske det är en rörelse liknande det norska »målet»!

En egendomlighet var att på vägen till Madrid från Barcelona hade inte endast främlingar utan alla resande att visa sina pass. Inuti landet! Det var för bolsjevikernas skull, sade man. Catalonien är ett framåtgående industriområde, tyckes det, och

las till de arbetslösas förfogande. Ingenting är så nedslående för dessa ungdomar som att skiljas av från andra och bara vara för sig själva. Då försjunker man snart i en allmän missmodets stämning. Men med litet uppmuntran nås utmärkta resultat. F. ö. önskar magister Öhlin att det stora ungdomshotell, som man nu hoppas på, skall bli ett modernt och rymligt hus där helst varje pojke borde få sitt eget lilla krypin. Hygieniska anordningar av förstklassigt slag, simhall i källarvåningen, läsrum och rum för studiecirkel och samkväm, rakstuga och restaurang som i de amerikanska ungdomsgårdarna. Dessa önskningar för framtiden skymma emellertid inte glädjen över vad som redan till hösten kommer att bli verklighet.

gav intryck av välmåga. Den stora, flanerande söndagsallmänheten i Barcelona såg trind, nästan övernörd ut.

I Spanien kan man köpa järnvägsbiljetten kilometervis. Det kändes som att köpa på realisation, man var osäker om man kom att använda det köpta. Medan en av Barcelonaderna förberedde ovan beskrivna möte, köpte jag en 3,000 kilometersbiljett — tyvärr får jag 95 kilometer oanvända med mig hem — och gjorde en sväng om Madrid och södra delen av Spanien. Det var just under »semana santa» och mycket av intresse att se. Skärtorsdagen tyckes man besöka sju kyrkor, och i Valencia, där jag då befann mig, fick jag se en annan glimt av de spanska kvinnorna, nästan en skönhetsparad mellan kyrkbesöken. Snart sagt alla kvinnor voro vackra, med vacker hy och vacker gång. Många buro den höga spanska kammen och mantilla, andra hade lagt av kammen, ingen bar hatt. I Madrid hade man bildat en kvinnoörening för att stödja monarkien, sedan de konservativa börjat slappna, men jag kom inte i beröring med någon av dem.

I Madrid råkade jag på Puerta del Sol in i ett stort folkvimmel, som jag rubricerade som »folkiv», så trefullt föreföll det mig, men det är möjligt att det var allvarigare än så. En främling kan inte se att här försiggår något. Om man skulle våga sig på en amatörgissning, så är det den ena stunden: Kungen är populär, de vill visst ha honom kvar; den andra: Riffkriget ligger emot honom; den tredje: Nej, här är det fråga om någon statsfinansierad svårighet, som ska redas upp, och som de vilja behålla som sin egen hemlighet.

Men till de fredsintresserade i Barcelona komma ofta mina tankar att vandra, med tack för deras vänlighet och med önskan om god framgång för dem.

Anna T. Nilsson.

Vid föräldrarådets marssammanträde

i Stockholm behandlades bl. a. olika former för upplysningsverksamhet i psykologi. Man enades om att studiecirkeln erbjöd särskilda fördelar, då den dessutom var ett utmärkt sätt att sammanföra föräldrar och lärare.

Effektivt samarbete mellan hem och skola ordnas ju lättast klass- eller avdelningsvis för varje skola. Studiecirkelarbetet kan emellertid ordnas på många olika sätt och initiativ tas av varje intresserad.

Litteratur i psykologi finns det ganska gott om i översättning och Bokstugans februarinummar innehåller en studieplan, som troligtvis även erhålles separat från A. B. F.

För vidare upplysningar står fru Karin Hammar, Bofors, gärna till tjänst.

Vi stå till tjänst

DAMKONFEKTION
DAMKONFEKTION
Klädningsar, färdiga och på beställning.
Underkläder och strumpor m. m.
SYSTRARNA SVENSON
Linnégatan 9-11. Tel. O. 6736.

Fröthet Huvudvärk
och därmed följande sällsynta om våren är typiskt för blodrikt. Med järnmedicinen IDOZAN övervinns dessa obehag. IDOZAN förordas av läkare. Fås å alla apotek.
IDOZAN A IDOZAN B
svagt avförande. IDOZAN B ej avförande.
Kina-IDOZAN
särskilt styrkande.

Kemisk tvätt, Färgning, Pressning

SÖDERMALMS
PRESSNINGSADELJÉ
BLEKINGEGATAN 20
Söder 18876

En ny amerikansk författarinna

av Mia Leche.

Dorothy Parker: Laments for the living.

Upton Sinclair, Sinclair Lewis och Theodore Dreiser beskyllas ofta för att tendentiöst blotta de dåliga sidorna hos den stora demokratin i väster, utan att ge tillbörlig relief åt de goda. Denna beskyllning kan inte med fog riktas mot Dorothy Parker, en intressant debutant, som på sistone väckt uppmärksamhet både i sitt hemland och i Europa. Hon är tendensfri — man skulle nästan vilja säga kallblodigt oberörd av åsikter och social inställning — som bara en verklig artist kan vara det. Men aldrig har jag fått en mera skrammande bild av amerikansk vardag än genom denna författarinna, som uppenbarligen själv betraktar de skitade förnallandena som fullt naturliga, eller för vilken de i varje fall framstår som ett sakförhållande, alltså intörivt i hennes medvetande, för att hon över huvud taget skulle reagera emot detsamma. De för skandinavisk uppfattning ohyggliga missförhållanden som utgöra bakgrunden till hennes berättelser, utlösa aldrig några betraktelser om miljöns och sedernas skuld till det allmänna förfallet. Det är okunnighetens, de dåliga filmernas, dryckenskapens, mekaniseringens och den andliga tomhetens Amerika, som här möter oss i en serie snapshots ur enklare medelklassmiljö. Sällan har en dystrare materia fått en mera spirituellt intellektuell behandling än i Dorothy Parkers debutbok.

Berättelserna, som i allmänhet äro hållna i dialogform, utgöras av replikskiften mellan ungdomar — en han och en hon — som flirta, retas, gråla och försonas. Allt detta på nöjeslokaler och under alkoholen inflytande. Det är spriten som löser tungans band, som väcker de slumrande instinkterna, som tycks ge erotik, ja, själva livet dess innehåll. Man lägger märke till hur i detta förbudsländ för en kulturstat eljest kännetecknande *skamkänslan* inför alkoholmissbruket, tycks vara borteliminerad. När i en av dialogerna en ung dam, vars talträngdhet och sentimentalitet stiger med groggarna, börjar dricka wisky utan vatten, väcker detta ingen som helst misstämning hos kavaljeren. En annan ung man framhåller rent ut som en särskild charme hos den han älskar, att »hon är livad och glad även när hon är full». I den mycket roliga skissen »You were perfectly fine» upplyses en ung man om att han, under rusets inflytande, friat till en flicka, och den omständigheten att detta skett i vittens närvaro gör att han måste stå för sitt ord. Denna makabra bild av amerikanskt nattliv behandlas i boken utslutande från den komiska sidan.

Endast en gång har författarinna gjort alkoholmissbruket till före-

mål för psykologisk behandling, nämligen i den betydande novellen »Big blonde». En psykiatriker skulle knappast bättre kunna klargöra rusets och tungsinnets hopplösa circus vitiosus än författarinna gjort i denna utsökta analys av den feta, snälla, dumma demimonden, som tycker sig bära alla världens olyckor som ett ok av melankoli på sina axlar, medan hela hennes existens hänger på att hon kan bjuda sin omgivning en leende och lättillgänglig min av »big blonde».

Vad som alltid frapperar i realistiska amerikanska vardagsskildringar är personernas ytterst knappa och torftiga ordförråd. Ungdomarna hos miss Parker likna infödingarna hos vissa lindrigt civiliserade folkstammar, som använda samma ord för en serie olika begrepp. Språket saknar nyanser och schatteringar. Att vara »sore» innefattar alla former av missnöje, och uttrycket »crazy» kan gälla en förälskelse likaväl som en bil, en tårta eller ett landskap — nej, knappast ett landskap, ty man kan inte förutsätta att detta primitiva folkslag skulle kunna se skönheten hos ett träd eller en solnedgång. Det är asfaltens barn, barnernas och nattklubbarnas med dekadensens stämpel märkta släkte, som befolkar författarinns värld.

Man har svårt att inte fråga sig: Ser författarinna själv den ynkesdom hon skildrar? — är detta den enda mänsklighet hon känner?

Ett svar på denna fråga ligger, om än förstuckat, i bokens sista berättelse »The mantle of Whistler»: Världinnan på en stor soaré har, flaxigt välvillig, sammanfört ett par ryktbarheter, »en herre och en dam, vilka hon lämnar på tu man hand under den entusiastiska förklaringen, att de skola finna varandra i själarnas sympati. De finna varandra också, men i en sorts flabbighetens frimureri, en växelverkan av grovkorniga komplimanger och idiotiskt koketteri. När deras världinna återkommer, exalterat utropande: »Å ni två — jag skulle kunna höra på er hela natten!», har läsaren och författarinna, även de, hunnit utbyta ett småleende av hemligt förstånd. Men jag vill inte påstå att leendet hör till det gladare slaget.

»Laments for the living» är en samling litterära cocktails med olika spetsar men samma grundbeständsdelar. Det är hetsiga drycker som lämna en bitter smak efter sig. Författarinns hastiga ryktbarhet skulle vara svårklarlig om inte hennes febrila och intensiva stil åstadkommit några pärlor av klarsynt människokunskap och sanningskärlek. Dit räknar jag främst »A Telephone Call», en ung flickas samtal med Gud, medan hon väntar att hennes älskare skall ringa upp henne i telefon, som han lovat. Hon ber, hon besvär, hon pockar på att Gud

Internationellt.

För närvarande dominerar Stockholms utställningssalar av utlänningar. En ungrare, en holländare, två danskar. Alla oroselement.

På Galleri Modern utställer ungaren Vincent Korda, holländaren Charles Eyck och hans svenskfödda hustru Karin Eyck. *Vincent Korda* är givet den intressantaste personligheten och den starkaste konstnärliga begåvningen. Han använder sig av tunga, mörka färger och expressiva former. Han försöker återge människornas inre, deras livsöden och livsuppfattning genom att överdriva vissa för dem karakteristiska drag. Han målar en tjock gubbe, svällande ut över en stol, förnöjt rökande. Han får fram hans jordbundenhet och, vill jag tro, också hans lugnt upphöjda brackighet. Han gör intellektuella anarkister med fanatiska tunga ögon. Han målar också sin konstnärskamrat Eyck och lyckas få fram det oroligt sökande hos honom.

Charles Eyck representeras huvudsakligast av landskap och målningar från olika städer. Där är nästan ständigt grå himmel, nästan alltid storm och virvlande moln. En stark konstnärlig lidelse som tar sig uttryck. »Gata i Maastricht» är höst, blåst, fallande gula löv, ensamma hopkrupna människor. Man får ett intryck av dyster ensamhet och oerhörd övergivenhet. Träden vrider sig i ångest. Även stadsgatorna ropar av tystnad. *Karin Eyck* har däremot mycket litet intresse på grund av sin osäkerhet och dilettantmässighet.

En ung dansk, *Steen Flemming*, har utställning i Konstnärshuset. Han målar Lapplandsfjäll, storstadens barn och stilleben. Han tillhör samma skola som de danska expressionister som utställdes här i Stockholm för några år sedan. Det är välgörande att få se långa, svepande penseldrag och djärva linjer. Och starka färger även om de, som hos *Flemming*, ibland kunna bli litet väl råa. Han återger med förklar-

Lapplands monumentala, dramatiska natur, mörk och tung. För att ytterligare få fram denna ödsliga stämning har han i »Högfjäll» förkroppsligat den i en böjd grönblek, brunklädd gestalt. En del akvareller med Lapplandsmotiv är ljusare, mindre tungsinta. I »Kväll» målar han en utmanande, målad kvinna från storstadens bakgator. Hans stilleben äro klatschigt, hastigt gjorda. En del träsnitt visa fjällmotiv, där alla linjer förenklats och stiliserats.

På Svensk-Franska Konstgalleriet härska så heterogena konstnärer som Nielsen, Eld och Arborelius. Man skulle önska få en mer representativ utställning av *Kai Nielsen*. Men man får vara glad även över de tjugotal bronser som visas här. Hans frodiga fabulerande fantasi och robusta kroppslighet är ytterligt uppriskande. Hans »Aarhuspiggen» är en apoteos till den unga, sunda, självmedvetna kvinnan. Det är ett överdrivet betonande av köttsligheten, men gjort med ett strålende, uppriskande humör. Hans barnungar är rörande charmfulla och lustigt näpna.

Carl Eld visar huvudsakligast äldre och välkända saker. Men hans karakteristiska och känsligt uppfattade porträttbyster är alltid roligt återse. Såsom Frödings profetuvud, Karl Nordströms oroligt nervösa, Fabian Månssons storvulet kraftiga och Upton Sinclairs frimodigt trosvissa, intellektuella ansikte.

Olof Arborelius har nog mera historiskt än aktuellt intresse med sina med rörande omsorg och intresse återgivna romantiska landskap.

Både danska och norska konstnärer har ju haft kollektivutställningar här för några år sedan. Men är det inte på tiden att dessa upprepas, så att vi också här kan få njuta av deras socialt meningsfulla konst? Kan-ske skulle dessa för våra svenska konstnärer kunna bli av betydelse för att visa, att bakom all stor konst måste stå en bärande idé och en stark konstnärlig lidelse och en frigjord personlighet.

Lilly Arrhenius.

Fransk film med svenskar.

De ryska officerarna från tsartiden åtnjoto som bekant anseendet att vara världens stiligaste karlar. Denna väl numera något antikverade officersromantik präglar helt och hållet den av Paramount med svenskar inspelade talfilmen *Generalen*, som för närvarande visas på China.

Militarismens diktatoriska folkförtryck har man följaktligen låtit skynda endast i den mån, det varit nödvändigt för att belysa generalens intressanta karaktär. Kriget är reducerat till ett stycke operettkrig med några pikanta krevadskrällar. Det är nämligen inte fråga om någon »skräckmålning», utan om en fullt salongsmässig kärleks- och äktenskapshistoria.

Filmen behärskas av generalen (Edwin Adolphson), som för sin brutalitet kallas Järnsiktet. Han har dömt sin löjtnant (Paul van der Osten, en holländare), som i det civila är professor, till arkebusering. Den unga professorskan (Inga Tidblad) lägger sig ut för generalen för att rädda mannen, vilket också lyckas. Men då Järnsiktet veknar, blir hon själv förälskad i den mäktige.

Framför allt två skådespelare ge filmen värde. Adolphson förenar på ett lyckligt sätt det obehövligt kärlekslösa hos generalen med draget av kärleksfull omtanke hos älskaren. Och Karin Swanström, mamma för den obskyra champagnefödande officerskrogen, är lysande humoristisk i sin grånade gentillesse och osedliga snålhet.

Inga Tidblad med sin madonnetyp är något för sval men gripande i den scen, där hon för mannens skull med starkt inre motstånd bjuder ut sig. Paul van der Osten, som inom parentes slående liknar pastor Gyberg, är skäligen jämstruken och i frieriet inte ens det.

Tekniskt är filmen ganska välgjord men har ett väsentligt fel. Det pratas i ett kör precis som på en teaterscen, till och med hålles monologer. Och film bör inte vara filmatiserad scenkonst utan utveckla sin egen tekniks oerhörda möjligheter. Jag hoppas mera av ljud-, sång- och bullerfilmen, med talet reducerat till ett minimum. Dock klingar språket här relativt rent — utan miffjud.

N. B.

RÄTTELSE:

I förra veckans ledare förekom ett tryckfel. Där stod »14 miljoners vinst» för Kreuger och Toll. Skall vara: 14 miljoners ökad vinst.

skall låta den otrogne infria sitt löfte:

»Detta är lidande Gud, detta är svårt, bittert lidande. Vill du inte hjälpa mig? Vill du inte låta honom telefonera till mig — o, låt inte min bön tyckas dig för obetydlig! Du sitter där uppe så vit och gammal med alla ånglarna vid din sida och alla stjärnorna glidande omkring dig. Och jag kommer och ber dig om ett telefonbud. Å, skratta inte Gud...»

Hon lider som om hon hölle på att förlora sitt barn eller som om hon jagades av vilda djur genom en mörk skog. Spänningen meddelar sig oemotståndligt till läsaren, som med hela sin varelse känner att det verkliga är en tragedi som utspelas. »Straffar du mig Gud för att jag har varit en dålig flicka?... Du tror att du skrämmar mig med ditt helvete, inte sant? Du tror att ditt helvete är värre än mitt...» Man tänker på Hans Larssons ord, att det egentligen bara finns en sorts lidande, det är endast orsakerna som växla.

Monologen omfattar inte mer än tio sidor, men dessa sidor tyckas välla fram ur det utsägbaras djup,

de blotta med schematisk enkelhet könens eviga, inbördes kamp. Den källklara visdom som här förkunnas är den visdom som endast en kvinna besitter, därför att endast kvinnan vet i vilka urgamla stolthets- och blygsamhetsbegrepp dylika affekter bottna. Denna reflexion t. ex: »Jag skall försöka att bli lugn. Detta är ingenting att bli upprörd över. Antag att han vore någon som jag inte kände så värst väl eller att han vore en flickbekant. Då skulle jag bara ringa och säga: 'Vad i all världen står på, varför ringer du inte?' Det är vad jag skulle göra utan ett ögonblicks betänkande. Varför kan jag inte vara naturlig och ogenerad för att jag är kär i honom?... O Gud, gör så att jag inte ringer till honom, inte, inte ringer.»

Berättelsen, eller snarare det litterära stenogrammet, slutar utan att någon telefonringning kommer. Vi förstå att den för sitt människovärde kämpande unga kvinnan övergivits av Gud likaväl som av sin älskare, och vi förstå också att hon kommer att tömma förödmjukelsens bägare till drägen, genom att till slut själv gripa efter telefonluren.

Samma tankegång om också inte samma starka, naiva patos, möta vi i en av dialogerna, flickan som telefonerar till sin vän, förtvivlad över hans bortovaro och tystnad, och som till svar på sina inträngande frågor endast får vaga undanflykter om att det hörs så dåligt på linjen mellan New York och Detroit. Det är i dessa snabbteckningar av det plågade kvinnohjärtat, utlämnande sig själv åt ögonblickets förtvivlan, som författarinna finner förmildrande omständigheter för den andliga underklass hon valt att skildra.

Vid sidan av denna intensiva impressionism, som tydligen är Dorothy Parkers mest personliga egenart, har hon några mera beskrivande saker, vilka alla — med undantag av nyssnämnda »Big blonde», synas mig i viss mån chargerade. Man tvekar att ange *Dickens* som inspirationskälla till en så ultramodern författarinna och han är det helt visst inte heller medvetet. Men vad är väl en sådan novell som »Little Curtis», historien om den lille adoptivsonen, som andligen marteras av ett par rika brackor till fosterföräldrar, annat än en antikverad Dickenshisto-

NATURLIG VÄLSMAK

GIVA ROBERTS' HUSHALLS-AROMER FLAVOURETTER
VID BAKNING OCH MATLAGNING

Citron, Cedro, Mandel, Vanilj och Saffran

i eleganta droppflaskor med guldetikett à 50 öre.

Säljas i varje välsorterad speceriaffär

Tuppfjät och sjumilastövlar.

II.
Indien.

Den 26 januari 1930 utfärdade Indien sin självständighetsförklaring. I den sade folket ifrån att det icke längre ämnade underkasta sig det engelska väldet. Samtidigt lade det upp sitt program för den slutliga frihetsstrid som nu skulle börja. Den skulle utkämpas utan vapen, blott genom vägran att lyda och samarbeta med engelsmännen och betala sådan skatt som ansågs orättfärdig.

I ledningen för denna kampanj stod Gandhi, den halvknacke fakiren, det tokiga helgonet, utan varje spår av politiska begrepp. Bakom honom, det fick man genast veta, en ganska liten grupp av tokiga svärmar. Deras manifest och deras företag behövde inte störa den engelska regeringskommissionen i dess långsamma och värdiga arbete på att grunda ut det komplicerade indiska problemet och formulera ett förslag till den konstitution England kunde väga bestå Indien, efter det den första tioårsperioden av försök till partiell självstyrelse nu var utlupen. Skulle man kanske våga att ge de indiska provinserna lite mera självstyrelse? Åja, men försiktigt måste man för indiernas eget bästa fara fram med utminuterig av friheten.

Underverkens år.

Något mer än ett år har förflutit sedan detta indiska manifest gick ut. Trånade iakttagare såsom Brailsford som följt detta års händelser på nära håll kalla det ett underverkens år. Vi som äro vana vid tuppfjät i allting, i folks anpassning efter förändrade situationer i världen, vid förstöring av gamla överlevade institutioner och fördomar, vid nödvändiga sociala reformer — vi måste på avstånd instämma i talet om underverk, när vi se vad Indien har åstadkommit.

Det har lyckats genomföra Gandhis program för frihetskampen och det har bevisat inför hela världen dess slagkraft. Det har i den allmänna hänförelsen för en gemensam sak vunnit den inre befrielse som Gandhi alltid förklarar nödvändig för en yttre. Överallt ha murarna mellan kasterna börjat rasa och kvinnorna ha kommit ut ur sin fångenskap, visande sig vara en stor krafttillgång av hängivenhet, energi och uthållighet i den stora kampen. Med väldig ambition har man jämtes med kampen för befrielse från engelskt våld tagit itu med sjukvård, mödravård och skolundervis-

ria? Det finns säkert ingen författare som det är vanskeligare att imitera — avskiltigt eller omedvetet — än Dickens. Berövad humorns allt försonande skimmer över verklighetens grymhet och gråhet, och berövad fantasiens festliga flykt mellan upp- och överdrifter, blir den dickenska världen en värld av orörliga glasansikten. Den scen i »Little Curtis», där den onaturliga fostermodern får medhåll i sina uppfostningsidéer av de församlade kaffetanterna, skulle ha blivit trovärdig hos Dickens men blir enbart olustig hos Dorothy Parker. Trots detta skall det inte förnekas att det finns något i denna grotesk som biter sig fast, som man inte kan glömma — en triumf alltså för den suggestiva kraften i författarinns framställningskonst. —

En uppmärksam kritiker av den yngre skolan har i en av våra dagliga tidningar betecknat Dorothy Parkers debutbok som »genial konst» och förutspår att hon skall »sätta ett märke i litteraturen». Jag har svårt att tro på ett så optimistiskt horoskop för denna författarinns räkning. Hon är ju snarast, trots sin

ning. Under detta år har dryckenskap och missbruk av narcotica, fördömt av den allmänna meningen, avtagit i oanad grad.

Världen skrattar.

Innan Gandhi började den historiska vandrigen ner till havet för att tillverka salt i protest mot de höga priserna på monopolsaltet erbjöd han vicekonungen förlikning. Han utskräddes över hela världen och hans villkor avlogs. Gubben med saltpytsarna hade ju ingen makt att skriva villkor. Snart hörde man ju också att hans anhängare började decimeras, och det hela förklarades av världstelegrambyråerna för ett fjasko. Den engelska regeringskommissionen offentliggjorde sin rapport som tog ytterst liten hänsyn till nationella rörelsen i Indien och farfarligt föreslogs en något utökad provinsial självstyrelse till en början.

Men i Indien växer frihetens idé.

Under tiden fortsatte kampanjen, och den angloindiska regeringen ingrep mer och mer kraftigt. Det var inte bara Gandhi och de ledare som kommo i hans ställe som sattes i förvar utan även män och kvinnor ur de djupa leden. Slutligen sutto 60,000 frihetskämpar i fängelse och av dem var endast en liten procent ens anklagad för våld. De voro fängslade för saltfabrikation, för blockadvakt av monopolkrogar och textilbutiker, för deltagande i demonstrationer och protesttåg, för patriotisk sång och gandhimössor. Men demonstrationerna blevo bara större och flera, blockadvakterna skärptes, skattevägran ökades. Det hjälpte inte att blodet flöt under hårda polischocker eller att behandlingen i fängelserna var brutal. Stämningen steg, och därmed modet och offerviljan. Den stalsatte även dem som av naturen voro veka och skygga.

En gång skall väl historien om detta år komma oss nära, med dess överväldigande vittnesbörd om vad en idé kan göra av ett folk, hur den kan höja och förvandla den svaga enskilda individen, rena dess motiv och hårda dess vilja.

Medling och seger.

När Gandhi suttit några månader i fängelse försöktes medling mellan honom och vicekonungen, rörande möjligheterna för stridens avsläsande och hans deltagande i den planerade Rundabordskonferensen om indiska frågan. Medlingen miss-

förmåga att uppnå en nästan telegramartad koncentration i stilen, en representant för l'art pour l'art, för en artistisk fotograferingskonst, vilken verkar som ett rött skynke för den unga generationen med dess outsläckliga behov av nytt material till de nya idéernas bygge.

Den nyss citerade svenska författaren säger att Miss Parker liknar och i visst avseende överträffar Katherine Mansfield. Likheten synes mig vara av helt formell natur, den inskränker sig till att den amerikanska författarinns liksom Mansfields berättelser äro avsnitt ur ett större sammanhang — de likna en sorts teater utan prolog, epilog och kulisser. Men geniets intuition och den stora diktarens gestaltungsformåga fanns i ojämförligt mycket rikare mått hos Katherine Mansfield. Med all uppskattning av Dorothy Parkers intressanta och delvis beundransvärda bok, anser jag dock att denna virtuosmässiga skrivkonst som helhet ter sig som maskineri och mekanik jämförd med den spröda, innerliga och dock livsberusade violoncelltonen från Katherine Mansfields skälvande stråke.

lyckades. England var inte villigt att anta Gandhis villkor och Rundabordskonferensen samlades i november utan att Gandhi och hans parti var med. Nationalisterna, det s. k. kongresspartiet, förklarades till yttermera visso i akt. Partiet blev olagligt, dess lokaler stängdes och publikationer undertrycktes.

Rundabordskonferensen arbetade samtidigt och kom fram till enighet i vissa punkter. Man tänkte sig ett Indiens förenta stater i vilka de hittills kvasisjälvständiga indiska staterna skulle ingå med behållande av sina furstar och sin autokratiska styrelseform. Regeringen skulle vara ansvarig för ett blivande parlament men en vice konung alljämt finnas under vilken armén sorterade. Dock kunde man inte lösa tvisten mellan hinduer och muhammedaner. Muhammedanerna frångo icke sina krav på skilda valkretsar och garantier för sin minoritet utöver den som deras röster proportionellt skulle tillförsäkra dem.

När det sedan gällde att komma till Indien med detta första förslag och begära dess sanktion, då läto engelsmännen till sist övertyga sig av fakta om att det skulle vara meningslöst med vilken som helst överenskommelse, i vilken icke Gandhi och kongresspartiet voro med. Då tog regeringen resolut det förnuftiga steget att befria Gandhi och att träda i underhandling med Gandhi om hans villkor för deltagande i en ny Rundabordskonferens. Denna gång fick Gandhi nästan helt och hållet sin vilja igenom. Hans position var så befäst i indiska folket, och indiska folket hade så klart bevisat vilken makt som låg i dess enade frihetsvilja, att ingen klok politiker kunde förneka dessa realiteter. Gandhi inbjöds till underhandling med vicekonungen och de båda herrarna diskuterade som två jämbördiga representanter för två mäktiga ariska folk. Gandhi lyckades utverka befrielse för flertalet av sina fångna anhängare, rätt för kustbefolkningen att fabricera salt utan hänsyn till statsmonopolet, rätt till blockad av monopolkrogar och kampanj för att uppmuntra indisk textiltillverkning. Detta var hans pris för att löva att deltaga i en ny Rundabordskonferens rörande formerna för avvecklingen av Indiens koloniala beroende av England.

Gandhi och hans parti har under det sista årets kampanj förklarat att ställning som dominans var icke nog, man ville ha full självständighet. Nu förklarar han att full självständighet kan förenas med ett »fritt kompanjonskap» med Indien, och han säger, att om Indien, som han hoppas, snart skall blomstra och bli välmående, så kan han tänka sig att det skall bli en stor kund av engelska varor.

Förresten äro hans fordringar icke små, och skall en överenskommelse bli möjlig så måste säkerligen båda parterna ge med sig. Han begär bl. a. nedskrivning av armén med hälften och karaktäristiskt nog lika stor nedskrivning av ämbetsmannakåren. England har fått ge efter i mycket. Bland annat har det fått medge att det icke kan ge Indien en styrelseform som det själv anser lämplig för Indiens och egna intressen utan att hänsyn måste tas till detta folk som visat sig äga en oanad kraft att betyga sin vilja. Men ännu håller nog även arbetarregeringen i England på att få behålla kontrollen över armén, utrikespolitiken och finanserna.

En föredömlig frihetskamp.

Gandhi har nyligen av den stora årliga indiska kongressen fått oinskränkt fullmakt att besluta för Indiens räkning vid de blivande underhandlingarna. Han är på det sättet

SEDLIGHETSPROBLEMET JUST NU.

(Forts. fr. sid. 1.)

samt olust till arbete och ordnad verksamhet över huvud.» I båda formuleringarna vänder man bort blicken från det enkla, oändligt ofta påpekade faktum, att här som eljest efterfrågan skapar tillgång; företeelsen bottnar i både mäns och kvinnors lägsta instinkter; det finns alltid två parter och den manliga är ofta den intelligentare, mera välutvecklade, den som har större möjligheter att överblicka situationen och därför större ansvar. För att kvinnor i större antal skola betrakta prostitution som bekväm och lönande försörjning fordras i sanning urusla förhållanden för kvinnoarbetet, sådana lönevillkor och arbetstider som voro gängse under 1800-talet för både industri och hemarbete. Det är säkerligen ingen tillfällighet att helyrkesprostitutionen avtagit under samma tidsperiod då kvinnolönerna förbättrats.

Helyrkesprostitutionen har inga gamla anor i Sverige. Det framhölls redan 1890, att före reglementeringens införande, d. v. s. före 1859, var prostitution här i landet en biförtjänst för t. ex. värdshusflickor och uppapperskor. I alla tider och länder har det naturligt nog funnits en stark strävan hos de prostituerade att undandra sig yrkesstämpeln och därigenom bli mer tilldragande. Numera torde utvecklingen gå avgjort bort från helyrkesprostitution. Den är inte längre på samma sätt ekonomiskt fördelaktig, efterfrågan är ej vad den varit.

Vilka äro orsakerna till detta sedlighetsproblemets ändrade läge? Utan tvivel flera. Kvinnorna ha t. ex. ändrat sig. För flertalet män har

— trots den muhammedanska oppositionen som fortfarande — i en bättre situation än hans motspelare Mac Donald. För det första vet man inte om det blir arbetarregeringen som får fullfölja den indiska frågans lösning. Men även om det blir Mac Donald så har han kraftiga oppositionspartier både till höger och vänster om sig. Han har redan fått ge med sig i fråga om platsen för konferensen. Den skulle hållits i Indien som rimligt varit, men det vägrade högern att vara med om.

Förr eller senare, genom fredlig underhandling nu eller genom ny strid igen kommer Indien att få sin självständighet. Ju mer fullständigt frihetskämparna skylla alla nuvarande olycker på de främmande behärsarna, ju mer övertygade måste de ju vara att med friheten ett tusenårigt rike skall begynna. Troligt är att Indien liksom så många andra kommer att få erfara att svårigheterna börja på allvar, när det sedan måste lösa sitt stora invecklade sociala problem och befria sig från inre förtryckare och utsugare. En sådan entusiasm som den som burit upp de sista årens kraftansträngning kan icke vara och framför allt är mahatma Gandhi icke evig.

Men den nobla och föredömliga formen för frihetskampen kommer förvisso att lysa fram över det mödosamma uppbyggnadsarbetets år som följa. Och medvetandet av att ha tillkämpat sig friheten under ledningen av en man som Gandhi kommer alltid att ha en enande och stärkande betydelse även sedan han är borta. Till och med de vilda gränstammarna, vilkas vildhet alltid rättfärdigat tillvaron av den engelska armén i Indien, begärde Gandhis frigörelse som villkor för att upphöra med sina gränsräder. Vad vill man mera begära.

Elin Wägner.

sannolikt prostitutionen alltid varit en nödfallsutväg. I en tid då stränga gränser voro uppdragna för kvinnors moral tillgreps denna nödfallsutväg oftare. Nu föreligger inte längre samma nödtvång; det är lättare att finna en hygglig flicka att hålla ihop med för kortare eller längre tid i ett mer eller mindre personligt förhållande. Men också männen ha ändrat sig. Det börjar mera ingå i unga mäns medvetande, att en ren drifttillfredsställelse utan personlig känsla ej är människovärdig. Det är inte längre som för 30—40 år se'n en trossats, att mäns sexualdrift bör tillfredsställas från pubertetsåldern. Med ökad upplysning om sexuell problem, med ökat intresse för kroppskultur har följt en aning om betydelsen av återhållsamhet under ungdomsåren. Säkert är också att en klok och ansvarsmedveten upplysning på denna punkt har motvilligt bidragit till många unga, den lönar sig. Vinner man några år av återhållsamhet, så vinner man ökad sannolikhet för en sammankoppling från början mellan kärlek och drifttillfredsställelse. Detta är en väg till minskning av prostitutionen genom minskad efterfrågan, liksom skyddsålderns höjande till 21 år kommer att leda till minskad tillgång. När alltså mäns och kvinnors moraliska nivåer ryckt närmare varandra, så innebär detta en sund utveckling om ock med nya faror. Upplysning och fostran måste visa väg till personliga förhållanden och bort från bråkdelsprostitution.

I prostitutionsföreteelsens ändrade karaktär ligger den sista och icke minsta av de svårigheter, som möter en modern lagstiftning mot sedslöshet. Gränsen blir alltmer flytande. Vem kan man till sista straffa? Fliken som går med en väninna till en dansrestaurang har kanske inga bestämda planer. Kanske kommer hon att ta betalt i någon form, kanske inte. Det är mycket möjligt att till och med hennes sinnesbeskaftenhet är oklar och växlande. För en lag sådan som den i år föreslagna vanartslagen återstår därför utan tvivel ingen annan möjlighet än att till internering befordra dem, som redan dömts bötesstraff enligt Lex veneris. Så lär ju redan nu lösdrivarlagens sedlighetsparagraf tillämpas. Detta är och vore orättfärdigt. Dessa människor ha ju fått sitt straff sig tillmätt för misstanken att ha överfört smitta. Skulle de dessutom få ett mycket strängare straff såsom en sorts godtyckligt valda representanter för mängas sexuella snedsprång? Det vore att välja ut ett mindre antal syndabocker — säkert endast kvinnliga — och belasta dem med alla våra osedliga handlingar och blickar och tankar och låta dem betala för oss alla. Det vore att skapa en praktisk lag som direkt är fientlig mot idélagen, direkt gör våld på vårt samvete.

Andrea Andreen-Svedberg.

Parfumer • Crème • Puder
Även i lös vikt
Sakkunniga råd

Parfumerie RIETZ
Mäster Samuelsgatan 7
(intill Biblioteksgatan)

MEDALJER, PLAKETTER
och FÖRENINGSMÄRKEN
till direkta fabrikspriser från

Prager & Lojdas
Stockholmskontor
STOCKHOLM
Mästersamuelsgatan 57. Tel. 56 14.

VERKLIGHETENS MAJESTÄT.

(Forts. fr. sid. 1).

brottningen med en alltid överväldigande uppgift och ur brytningen mellan visionär gestaltskraft och lidelsefull tanke och känsla.

Det är icke ofta en sådan bok som Carlyle's Franska revolutionen blir skriven. Carlyle visste det själv. »Inte på tvåhundra år» — säger han till sin hustru den kväll, den 12 januari 1837, då den efter tre års arbete var färdig.* Och ett par dagar senare skriver han till en vän: »Så mycket vet jag att den kommit glödande ur min egen själ, född i mörker, virvelvind och sorg, att ingen människa på mycket länge stått och talat så ensam under de eviga stjärnorna, endast och allenast i egenskap av människa, och det kommer heller ingen att göra det på mycket länge. — Den boken har varit nära att pressa livet ur mig.»

I förordet till den nya svenska upplagan säger d:r Knut Hagberg, att »vi nutidsmänniskor blivit blaserade på omstörtningar och revolutioner». Javäl, blaserade äro vi på allt som händer, även det mest ingripande och omskakande, i den mån vi inte har en levande känsla av att det är *verklighet*, att det är verklighetens grund, som i tidens händelser häver sig, skakar och sällar oss.

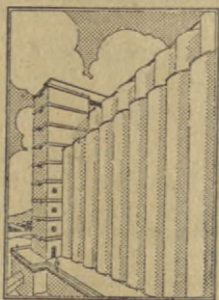
Vem lär oss detta? Vem har intresse för sanningen, för verkligheten? Vem vågar tala och skriva »endast och allenast i egenskap av människa» (och ej som försvuren anhängare till något parti eller system) eller, som Carlyle uttrycker det i brev till sin bror — »som *vilde*, avskuren från gemenskapen med den värld han lever i (a *wild man*, a man disunited

*) Det är tydligen ett förbiseende, eller tryckfel, då detta yttrande återges i förordet till den nya svenska översättningen, att det står *hundra* år. — De noggrant angivna tvåhundra åren för ju, tycks det mig, osökt tanken till Miltons genombrottsår, 1630-talet, då ju även Det förlorade paradiset koncipierades.

”om jag vore
husmor,
köpte
jag
kooperativas
mjöl”

säger hr Rune Bengtsson, som är ungarl och en av dem, som sköta spannmålsagringen vid Kooperativas kvarnar. — »Det är av mycket stor betydelse för mjölkvaliteten, hur säden lagras, och jag vet, hur KF ordnat den saken. — Titta på den här siloslagningen. Den modernaste i Sverige. Tack vare den kan vi under lagringen »lufta» och torka spannmålen på sådant sätt, att vid malningen erhålles ett utomordentligt bra mjöl.»

kooperativas mjöl

from the fellowship of the world he lives in); som sett kung och tiggare i ansiktet med samma broderskapets fördomsfrihet».

Kanske blev Carlyle's Franska revolution skriven också för de tvåhundra år som *skulle komma* — av vilka ännu återstår nära 100! — de tvåhundra år som demokratin enligt hans spådom skulle behöva för att komma ur svindlarvildet ner på verklighetens grund. — »Nu kalla de mig en stor man», säger den döende Carlyle till hävdtecknaren Froude — det var nära ett halvt sekel efter Franska revolutionens fullbord — »men de tro inte vad jag säger».

Vad Carlyle säger är detta: Det finns en botten i tillvaron, dess grund är gudomlig, är sanning, äkthet, verklighet. Tillvaron är icke en lek eller ett spel, där vi kunna handla hur som helst eller efter tillfälligt uppgjorda regler för tillfälliga syften. Verkligheten tar ut sin rätt. Löggen blir uppenbar i bankrutten — »var helst det finns ett stort fysiskt ont, där har i motsvarande grad funnits ett moraliskt ont som dess upphov. Innan t. ex. alla dessa tjugufem miljoner lidande människor (i Frankrike före revolutionen), varom den gamle Mirabeau talar, kunde få dessa avtärda anleten hos ett folk, som kallar sig kristet och säger den ena människan vara den andres broder — vilken obekvämlig, nästan omätlig oärlighet (den nämligen att *tyckas* utan att *vara*) måste icke genom långa tider ha fortsatt att hopas hos alla slags härskare och väktare, andliga och världsliga».

Men det finns å andra sidan ingen gräns för vad det betyder, att en enda människa håller sig till verkligheten, till äktheten och gör sitt samvetes väg. Duglig blir hon, andvändbar, vare sig hennes verksamhetsfält är ett konungarrike eller den minsta lilla teg i universums stora och oövekliga hushållning, som arbetar mot frihet och endast godtagar äkta godhet. »Du människobarn, 'evighetens symbol, inspärrad i tiden', det är icke dina verk, som alla äro förgängliga, oändligt små, och det största icke större än det minsta, det är blott den anda, vari du verkar, som kan ha värde och varaktighet.»

Det har sagts, alltsedan den först kom ut, att Carlyle's Franska revolutionen var svår att läsa. Det är inte sant. Man skall bara läsa den tillräckligt långsamt, så att situationernas levande detaljer få tala ut och ge en bild inuti läsaren själv. Då har denne läsare också fått till skänks att inte vidare kunna glömma varken händelserna, människornas ansiktsuttryck eller någonders innebörd. — En händelse, som jag själv upplevat, blir ju alltid fixerad i några ly-

sande, ofrånkomliga detaljer. Och dessa detaljer bli symboliska. De äga förmåga att upplysa vidsträckt områden av både förgångna och ofödda skeenden. — Så, på samma sätt som det verkliga, innehållsmättade livet, så skriver Carlyle, så vill han skriva. Därför arbetar han tungt. Alltid under ett oerhört tryck. Hotande, ofrånkomlig står verkligheten över honom. Endast *den* är värd att tränga in till, endast om den handlar allt som skett och sker. Ingen möda — av forskning, av källstudier och kritik — är för stor eller dyr. (De som sökt efter fel i Carlyle's framställning av Franska revolutionen ha egentligen funnit ett: att vägen till Varennes från Paris var 150 eng. mil i stället för 59! Ty det fanns många Varennes i Frankrike.) På lösa lappar kastar han sanner de lysande och upplysande detaljerna. Men det kommer en dag när han »inte vill veta mera». När han i sin själs smältugn smälter ner allt som fanns uppskrivet, och verket framgår färdigt. »Lapparna» förstöras omedelbart. Vad betyder längre deras lösryckta uppgifter! Men bilderna, händelserna och människorna leva, öderna bli synbara.

Massor av förgånget, falskt och dött skall den franska revolutionen sopa ut, bränna upp, genomskåda. Några få, ack mycket få och torftiga stenar skall den mura in i verklighetens byggnad. — Där står de Brézé, konungens ceremonimästare, för att i konungens namn köra ut nationalförsamlingen ur den sal, där den satt sig fast, ditskickad »genom hela nationens lidelsefulla ansträngning», överksam men *nödvändig*. Verkligheten stiger upp och mullrar i Mirabeaus stämman, som för första gången låter höra sig och låter veta, att Nationalförsamlingen viker endast för bajonetter! — »Och stackars de Brézé lämnar skälvanande nationalförsamlingen — och likaledes historiens blad. — Olycklige de Brézé, dömd att leva i människors äminnelse — — — med en darrande vit stav i handen! Han var etiketten trogen, det var hans trosbekännelse här i världen. En martyr för anseende till person.» — Otaliga gånger återkommer detta Carlyle'ska påpekande: försvinner ur historien — det är av intresse att ge akt därpå.

Längre fram frågar sig Carlyle: var försiggår egentligen den franska revolutionen? Männe i nationalförsamlingen, som satt sig före att »pånyttföda Frankrike»? Nej, därtill sysslar den alltför mycket med att fullskriva papper, som skall blåsas bort eller brännas upp. — Männe i upploppen i Paris — vid alla stadsportar, där tullbommarna stå i lågor, på landet, där de feodala rättighetsbrev bränns med slotten? — Ja, tro inte att ett uppror är lätt! Se med vördnad på kvinnornas tåg till

Versailles i den kalla, grå morgongryningen — hur de draga ut »för att gå till roten med det onda». — »Robusta torgmånglerskor, smärta sömmerskor, flitiga, uppe med solen, gamla jungfrur, som gå till morgonmässan, tjänsteflickor med sopkvasar tidigt i arbete — alla måste med.» Eller augustiupproret 1792: »Hör — genom den stilla natten stiger klängen av en fjärran stormklocka! Ja, i sanning! Klocktorn efter klocktorn upprepar den sällsamma sången. — — — Läsare, föreställ dig icke, där du sitter i lugn och ro, att uppror är en lättvindig sak. Uppror är svårt: — — — Ovissheter — befängsamhet, mod, som skruvar upp sig till förbittrat trots; feghet, som skälver stum bak lyckta dörrar: — och runt omkring detta slöhet som snarar lugnt. Å, vilken skala mellan klängen av dessa stormklockor, som dånar i natten, och denna slöhetens snarkning —»

Men inte ens i upproret bor revolutionen, den revolution som bygger på verklighetens grund. Nej, utan i »varje lidelsefullt tänkande och känande fransmans hjärna och hjärta». Helt enkelt där, och endast där. Icke hos den blott tänkande, icke hos den blott kännande, men hos den lidelsefullt tänkande och kännande. Där stiger den revolutionerande verkligheten ner på jorden.

Medan Franska revolutionen arbetades fram, gick Carlyle var eftermiddag samma promenad på Londons gator och mötte i det ryktbara Hyde Park-hörnet strömmen av den fina och rika världen i sina ekipager. Carlyle gick där, har han själv berättat, nästan kvävd under bördan av den verklighet som ville tala genom honom, ofta misströstande, »som Thomas tvivlaren». Men plötsligt ser han dem an, människorna i de fina ekipagen. — »Ja, ändå kanske ingen av er kunde göra vad jag håller på med, tänker han. Jag skall nu göra färdig den här boken, kasta den i Er väg, köpa mig hacka och spade och försvinna i den vilda västern på andra sidan Atlanten.» Amerika, med sin fria, för hacka och spade och resultatgivande arbete öppna jord var Carlyle's tröst och förhoppning! — (Vilket omätligt bedrägeri mot naturen, mot dess rikedomar och oövekliga lagar måste icke ha förövats för att på så få år frambringa bankrutten Amerika av idag!)

Det var den fina och rika världen som omedelbart började utsprida ryktet att Franska revolutionen var svår att läsa, påpekar Carlyle's levnadstecknare D. A. Wilson. (D. A. Wilson: Carlyle. 4 delar. London 1923—27.) Man var ytterligt rädd att läsa den. Wilson framhåller hur olämpligt det måste anses om den stora massan av människor i industrialismens första tidevarv exempelvis skulle få läsa om den lille kronprinsen, Dauphin av Frankrike, som medan hans moder ännu levde överlämnades till skomakaren Simon. »Simon lärde honom att dricka, svära och sjunga Carmagnolen. — — — Nu ligger den stackars pojken döende, 'han har inte fått en ren skjorta på sex månader', i smuts och mörker, ömkansvärd — så som bara fattiga fabriksbarn och deras likar bruka få dö, utan ömkan.»

Liknande obarmhärtigt framställningskonst har Carlyle »kastat i vår väg» nästan på varje sida av hela sin

väldiga produktion. Men »i Franska revolutionen har jag lagt mer av mitt liv än i någon annan av mina böcker», säger han. Och den har, trots allt, gått ut över världen i hundratals exemplar.

De sista orden i Carlyle's Franska revolutionen är ett gripande avsked till hans läsare: — — — »För mig var du en älskad skugga», säger han till denne, »den hinsides gångna eller ännu ej förkroppsligade anden av en Broder. För dig var jag blott en röst. Dock, innerligt och heligt har vårt förhållande varit, därom är intet tvivel. Ty hur mycket än det, som en gång varit heligt, kan förvandlas till tom form — när en Människas röst talar till en Människa, har du icke där den levande källa, ur vilken allt vad heligt är har sprungit — och alltjämt skall komma? — — — Ve mig, om jag talat falskt; dig tillkom också att i sanning höra. Farväl.» H. L. H.

Skansen i färger.

En ny serie bilder från Skansen, denna gång i färglitografi, är under utgivning. Det första numret, som just i dagarna blivit färdigt, är utfört av artisten Hjalmar Arleman och framställer Seglora kyrka sedd från marknadsgatan med stigluckan i förgrunden. Julius Olséns Litografiska Anstalt svarar för den tekniska framställningen och har all heder av resultatet. Det är icke mindre än sex olika färger, som använts, och litografien avsluter sig också förvånansvärt troget till originalet. Formatet — 20 x 24 cm. för själva bilden, vartill komma breda kanter — förefaller mycket lämpligt. Varje blad är signerat av konstnären, vilket givetvis ökar dess värde.

Serien är avsedd att omfatta ett tjugotal bilder och säljes till förmån för Skansen. Priset är endast 3 kr. per styck, varå Skansenföreningens medlemmar erhålla 1 kronas rabatt. Rekvisitioner kunna ställas till Skansen.

ENGELBREKTS BARNVÅRDS- och HUSMODERSSKOLA.

Valhallavägen 9, Stockholm. Tel. N. 16679. Understödd och inspekterad av stat och kommun.

Fullständig 1-årig kurs med teoretisk och praktisk undervisning i husligt arbete och barnvård, finare och enklare matlagning, linne- och klädsömnad, tvätt och strykning, grunderna för sjukvård i hemmet m. m. Kursavgift 50 kr. Kostavgift 25 kr. pr månad. Kurserna börja 1 augusti och 10 januari.

Fullständig 5-mån-kurs i barnvård med teoretisk och praktisk undervisning i såväl späda som äldre barns vård, uppfostran och sysselsättande (lekskola med Fröbel- och Montessorimaterial), sömnad av barnkläder, grunderna för sjukvård i hemmet m. m. Kursavgift 40 kr. Kostavgift 25 kr. pr månad. Kurserna börja 22 juli och 10 januari.

Extra elever i särskilda ämnen emottagas.

Inträdesfordringar äro att ha genomgått folkskolans 8 kl. el. fortsätt-skola. Mindre bemedlade o. obemedlade elever kunna erhålla statsstipendier. Även fritidplatser kunna erhållas. Att dugliga elever förmedlar skolan platser. Barnvårdskursen berättigar till inträde i Svenska barnsköterskeföreningen. Anmälan, åtföljd av skol- och friskbetyg samt åldersbevis, göres hos skolans föreståndarinna i maj resp. nov.

TIDEVARVET

REDAKTION:

Telefon N. 48 42. Mottagningstid 10—12.

EXPEDITION:

Telefon 182 43. Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m. Postgiro 15 44.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:—, kvartal kr. 1:50. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1931

Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B.

NYRADIKALA GRUPPEN

har årsmöte tisdagen den 28 april 1931

å Fondbörsens lokal, Stortorget (ingång från Trångsund), Stockholm

Kl. 19.15 1. Frågan om anslutning till Svenska Kvinnors Vänsterförbund.

2. Stadgeenliga förhandlingar och val.

Kl. 20.30 Var stå kvinnorna i fosterfördrivningsfrågan?

Föredrag av advokat Ruth Stjernstedt.

DISKUSSION.

Gäster få medtagas. Nya medlemmar vinna inträde.